

Lakiankuut

Kakstoista tarinaa murtehella

Johanna Pitkäranta

LAKIANKUUT

Johanna Pitkäranta

Lakiankuut

Kakstoista tarinaa murtehella

Peräseinäjoen tiede-, taide- ja kulttuurirahasto on tukenut tämän kirjan julkaisemista.

@ 2024 Johanna Pitkäranta

Kustantaja: BoD - Books on Demand, Helsinki, Suomi

Valmistaja: BoD - Books on Demand, Norderstedt, Saksa

ISBN: 978-952-80-7234-8

Sisällysluettelo

Lahajasukat	7
Mykkä-Kalervon ihimet.....	14
Valakialla	20
Käsi olokapäällä	30
Tairenäyttely eli Leilan monolooki	35
Mylly-Iiskan keikahros	40
Auliksen huutokauppareisu.....	47
Porssikeitto	54
Puoli tuntia	61
Einon tulevaasuurennäky	70
Retkellinen hariootusnäytös.....	77
Pukki pintehes.....	83

Lahajasukat

Jaakkoo könnäs juoksuhauras ja täräji. Koko viikon oli ollu kauhia pakkaanen, ja aina vain kylymemmäksi tuntuu ilma menevän. Oikias-tansa ainua paikka, mihkä Jaakoon ei ollu kylmä, oli jalaat. Jaakoolla oli nimittäin aiva uuret villasukat.

Joulun aikana oli kaikki nimettöminä tulleet paketit arvoottu, ja Jaakoon paketis oli ollu raitaaset harmaat villasukat. Jaakkoo ei ollu heti malttanu ottaa niitä käyttöön, mutta ny rupes olemahan jo niin kovat pakkaaset, jotta vanhat sukat ei enää lämmittäny oikeen yhtää.

Jaakkoo otti taskustansa kiriehen, joka oli olu sukkien joukos.

"Hei. Mun nimi on Aune Maria. Täs paketis on sukat, jotka moon sulle tehenny, vaikkemmää tieräkkää kellekkä ne tuloo. Ne on vähä rumat. Tuo lanka on keherätty meirän lampahan villosta, sen nimi on Elsa.

Äitee käski kirioottaa tämän kiriehen. Mää en oikeen hyvin osaa kirioottaa, mutta kai sää tästä selevän saat.

Mun isä on kans sielä soras. Mun velii nyppii aina mun letiistä ja essun nauhoosta. Sei oo vielä soras ku son vielä koulus. Onko sulla siskoja taikka velijää?

Hei ny, toivoo Aune."

Jaakkua hymyylytti. Sukat oli aiva inan verran liika pienet, muttei se haitannu mitää. Eikä ne ollu Jaakoon mielestä yhtää rumat, niinku Aune oli kiriehesnänsä moittinu. Jaakkoo arveli, jottei likka ollu vielä kovin vanha, mutta kovetut sukat oli jo osannu kutua.

Jaakoon mielehen tuli äitee ja siskoo. Neki aina tikkus jotaki, ku ei navetas tai pelloolla tarvinnu olla. Lampahia Jaakoonki kotona oli, Pummuli ja Ruskiapää. Jaakkua nauratti, ku mielehen tuli viime syksyn kerittämiset. Ruskiapää ei yhtää tykänny kerittemisestä, mutta niin köykäsesti hyppeli lopuksi kumminki, ku pääsi villoostansa.

Erespäin ammuttihin, muttei aiva likillä. Jaakkoo ajatteli, jotta ny kerkiääs kirioottaa likalle takaasi. Kiriehes oli ollu Aunen osootet. Tännään päästääs vihiroon viimeen lähtemähän muolle huilaamahan, ja tänne Linnakankahalle tulis joku toinen pataljoona voorostansa joksiki aikaa. Jaakkoo pääsis aiva pian lähärättämähän kiriehensä.

Takin taskus oli pieni vihko, johka Jaakkoo oli aina välihin mielehensä tullehia asioota kiriootellu. Komppanian päällikkö oli kerran ollu kiertämäs, ku Jaakkoo oli justihin taas jotaki kirioottanu. Muut poiijat siitä oli irvistelly, mutta päällikkö oli sanonu, jotta sais muukki hariottaa kirioottamista, jotta sielä kotona vähä saataas välillä sanaa täältäkippäin. Jaakoolle oli tullu hy-

vä mieli, vaikkei siinä paikas ollu viittinykkää sanua, jottei hän ny justihin kotia kirjoottanu sillä kertaa.

Jaakkoo katteli vihoosta puhtahan sivun ja kirjootti reitensä päällä:

"Hei sullen Aune likka. Mää sain sun sukkas, eikä ne oo yhtää rumat. Noon oikeen lämpööset.

Sano sille velielles, jotta lakkaa sua fräkäämästä, tai mää tuun ja sanon sille kovan sanan. Mullaki on yks siskoo, ja kyllähän määki sitä varmahan oon monehen laihin riepoottanu aikoonani, mutten ny sitte enää aikuusna.

Mää lähärätän sullen täs kiriehen joukos täläsen puulampahan, moon täälä välihin kaikkia elukoota puusta veistelly.

Kiitos Aune sukista. Elä tervehenä. Jaakkoo."

Vihulaaset rupes taas tulemahan likemmäksi. Jaakkoo pani nopiaa vihoon takaasi taskuhunsa. Jaakoon joukkuet sai hyvin ammutuksi etumaasna tulevia, ja kaatuu Jaakoonki kohoralta muutama. Ei Jaakkoo ollu vieläkkä ihmisen ampumisehen tottunu, mutta teki semminkä muukki miehet, ku pakko kerran oli. Jaakkoo oli nähäny, kuinka joiltaki meni pää sekaasi, ku eivät saattanehet rumihia kattella, omien eikä toisten.

Kyllä täälä joinki päriäs, kunei kovin ajatellu tätä kaikkia.

Kylymä oli aina vain. Nyssitä viinaa olis pitäny jakaa eikä silloon jouluna. Kylymä silloonki toki oli ollu, muttei näin kylymä. Jaakkoo ei ollu ottanu sitä aattona jaettua viina-annosta. Monet muut oli hapinesta ottanehet, mutta Jaakkoo ei ollu ikänä välittäny juora viinaa jouluna.

Jaakkoo oli silloon aattona ajatellu, jottei täl-lästä joulua tarttisi kenenkää viettää. Onneksi oli sentähän pastori käyny pitämäs joka korsus lyhkäasen hartaturen; sellaasekki oli kuunnellu tarkasti, jokkei muutoon uskonasioosta niin pii-tannehet. Soras on aina se lähärön maharollisuus niin likillä, jotta monille on tärkeää olla hyvis väliis yläkerran kans. Vaikka oli Jaakkoo sel-laasiaki miehiä kuunnellu, jokka oli uskonsa täälä hyläänny, ja kyllä hän senki jotenki ymmärti.

Lopuksi vain tuli seki aika, jotta vaihtomiehiä tuli hautahan. Jaakkoo ja muut poiijat lähti kiertämähän koivumettikön takaa omaa korsua kohore. Jaakkoo näki, jotta mettikön toiselta reunalta oli vaasalaasten joukkuehesta miehiä tulos heitä vastahan. Noli jokuja kymmeniä metriä päässy tulemahan, ku aika likiltä ruvettihin yhtäkkiä ampumahan. Jaakkoo löi maihin, ja hetkuusen siinä ammuttihin molemmin puolin. Ku oli varmistuttu, jottei vastapuolella ollu enää ketää jäliellä, noustihin taas ylähä ja jatkettihin matkaa.

”Tapio löytyi parkkipaikalta Ooppelin mentävän tilan ja sammutti moottorin. Arja laski aurinkolipan alaha ja kattoo pikkupeilistä ittiänsä huulimaalia pannesnansa. Hyvännäköönehän soli aina ollu, ei siitä mihkää päässy. Tapio silimitteli pikaasesti pihalla kulukevia ihmisiä, eikä niillä näkyny kellää yhtä muorikkahia vaatteeta ku Arjalla. Varmahan on vanhoja koulukaveria tullu kans tänne valakialle; Tapio oikeen orotti jotta ne näkis, minkämoinen emäntä hänellä oli. Äsköösten ajatusten tuoma aharistus heleppas hetkeksi, ja Tapio nousi autosta tyrniän näköösenä. Kyllä tämä hyvin menöö, aiva varmahan.”

Tämän kirian tarinoos saamma nähärä pienen siivun lakeurella asuvien taikka sieltä lähtenehien ihmisten elämästä vuorenaikojen kulukua seuraten. Nämä hahamot on kaikki syntynehet kirioottajan mielikuvitukses, mutta tuntuuvat silti ihmistyyppiinä kovin tutuulta. Tasaasesta lakiasta huolimata me kuliemma täälä ylä- ja alamäkiä voorootellen, ja kumpiaki on täs kirias tariolla.

Johanna Pitkärannan esikooskiria Valakiapuoli – runoja murtehella on ilimestyny omakustantehena vuonna 2021. Tämän kirian tarinoosta osa on julukaastu aikaasemmin Peräseinäjoen Joulu -leheres.

ISBN 978-952-80-7234-8
Kansi: Johanna Pitkäranta

9 789528 072348